

VĂN MẪU LỚP 9

BÀI HỌC LÀM NGƯỜI TRONG HAI TÁC PHẨM

ÁNH TRĂNG CỦA NGUYỄN DUY VÀ BẾN QUÊ CỦA NGUYỄN MINH CHÂU

Bài học làm người trong hai tác phẩm **Ánh trăng** của Nguyễn Duy và **Bến quê** của Nguyễn Minh Châu mà Học247 giới thiệu dưới đây sẽ giúp các em cảm nhận được những hành trình tìm về cội nguồn để thức tỉnh bản thân sống tốt hơn. Đồng thời, dàn bài chi tiết và bài văn mẫu này sẽ giúp các em định hướng được cách rút ra được bài học làm người thông qua một số tác phẩm văn học. Mời các em cùng tham khảo!

A. SƠ ĐỒ TÓM TẮT GỢI Ý

B. DÀN BÀI CHI TIẾT

1. Mở bài

- Giới thiệu tác giả Nguyễn Duy và bài thơ **Ánh trăng**
- Giới thiệu tác giả Nguyễn Minh Châu và truyện ngắn **Bến quê**
- + Có thể nói Nguyễn Duy và Nguyễn Minh Châu là hai cây bút tiêu biểu cho văn học Việt Nam từ năm 1954 đến nay. Mỗi tác phẩm của họ đều để lại những dấu ấn sâu sắc, những âm vang dậy lên trong ta sự xúc động chân thành.
- + Từ sau năm 1975 đến nay, đất nước từng bước chuyển mình để đi đến sự đổi mới toàn diện. Trên cái nền hiện thực ấy, Nguyễn Duy và Nguyễn Minh Châu đã hướng ngòi bút của mình vào các vấn đề có tính chân thực cao về đời sống xã hội.
- Nêu vấn đề cần nghị luận: Bài học làm người trong hai tác phẩm **Ánh trăng** của Nguyễn

Duy và Bến quê của Nguyễn Minh Châu

+ Đọc tác phẩm Ánh trăng của Nguyễn Duy và Bến quê của Nguyễn Minh Châu, ta cảm nhận sâu sắc bài học làm người mà mỗi tác giả đã gửi gắm trong hành trình tìm về nguồn cội và cuộc đấu tranh tự vấn lương tâm để thức tỉnh chính mình.

2. Thân bài

- Nét chung:

+ Tác phẩm Ánh trăng và Bến quê chứa đựng bài học làm người - hành trình tìm về nguồn cội và cuộc đấu tranh tự vấn lương tâm để thức tỉnh chính mình.

- Phân tích bài học làm người trong bài thơ Ánh trăng

+ Con người dễ đánh mất đi những gì đẹp đẽ thân thương của quá khứ:

Hồi nhỏ sống với đồng

với sông rồi với bể

hồi chiến tranh ở rừng

vầng trăng thành tri kỉ

+ Từ vầng trăng tri kỉ đến vầng trăng tình nghĩa là quá trình gắn bó sâu nặng khẳng định một tình cảm vững bền tưởng như không bao giờ thay đổi. Thế nhưng, nhân vật trữ tình trong Ánh trăng đã thay đổi:

Từ hồi về thành phố

quen ánh điện cửa gương

vầng trăng đi qua ngõ

như người dưng qua đường

+ Từ vầng trăng tri kỉ, vầng trăng tình nghĩa nay đã biến thành vầng trăng người dưng!

+ Lối sống mới, cuộc sống mới với bao nhiêu cái mới đã làm cho Ta quên đi ánh trăng quá khứ, đúng là sự tự cắt bỏ đi một phần máu thịt của chính mình!

+ Chính trong lúc khó khăn ấy của cuộc sống, vầng trăng, lại đột ngột xuất hiện tròn vẹn, thủy chung. Đối diện với “trăng tròn vành vạnh” là sự đối diện với sự vẹn tròn chân thật, yêu thương và ấm áp. Đối diện với lòng độ lượng, khoan dung của quá khứ ân tình, ân nghĩa Ta chợt thấy giật mình:

Trăng cứ tròn vành vạnh

kể chi người vô tình

ánh trăng im phăng phắc

đủ cho ta giật mình

+ Nhân vật trữ tình trong bài thơ “giật mình” hay chính Ta cũng phải giật mình. Hãy cảnh

tỉnh mình khi chưa quá muộn!

+ Bài thơ như một lời tự sự của chính tác giả, như một lời tự sự của chính mỗi chúng ta, nhắc nhở ta về thái độ sống “uống nước, nhớ nguồn”, thủy chung cùng quá khứ.

- Bài học làm người trong tác phẩm Bến quê

+ Bến quê được đánh giá là một trong những tác phẩm xuất sắc của Nguyễn Minh Châu trong giai đoạn đổi mới nền văn học.

+ Bài học làm người ta bắt gặp trong Bến quê được gói gắm qua nhân vật trữ tình - tư tưởng: nhân vật Nhĩ với nhiều nghịch lí trong cuộc đời.

+ Khát vọng cuối cùng của Nhĩ lúc biết mình sắp từ giã cõi đời là muốn đặt chân lên mảnh đất ở bãi bồi bên kia sông, nơi ấy có bến quê của anh Nhĩ...

- Những suy nghĩ mang tính trải nghiệm của Nhĩ làm cho ta cảm thấy day dứt trăn trở! Làm sao để thoát khỏi “cái điều vòng vèo chùng chình” trong cuộc sống? Trong cuộc đời? Bởi vì chính cái điều vòng vèo chùng chình ấy mà Nhĩ đã đau đớn ân hận vào giờ phút cuối cuộc đời!

3. Kết bài

- Đánh giá và nêu cảm nhận của bản thân về vấn đề nghị luận

+ Ánh trăng và Bến quê - hai tác phẩm với hai thể loại khác nhau nhưng cả hai là bài học quý giá cho mỗi chúng ta.

- Gợi mở vấn đề.

C. BÀI VĂN MẪU

Đề bài: Bài học làm người trong hai tác phẩm Ánh trăng của Nguyễn Duy và Bến quê của Nguyễn Minh Châu

Gợi ý làm bài:

Có thể nói Nguyễn Duy và Nguyễn Minh Châu là hai cây bút tiêu biểu cho văn học Việt Nam từ năm 1954 đến nay. Mỗi tác phẩm của họ đều để lại những dấu ấn sâu sắc, những âm vang dậy lên trong ta sự xúc động chân thành.

Trong văn học thời kỳ chống Mỹ cứu nước, Nguyễn Duy và Nguyễn Minh Châu đã rất thành công trong cảm hứng ngợi ca đất nước và nhân dân anh hùng. Từ sau năm 1975 đến nay, đất nước từng bước chuyển mình để đi đến sự đổi mới toàn diện.

Trên cái nền hiện thực ấy, Nguyễn Duy và Nguyễn Minh Châu đã hướng ngòi bút của mình vào các vấn đề có tính chân thực cao về đời sống xã hội. Một trong những đề tài được quan tâm là sự tự thức tỉnh, tự giáo dục để hoàn thiện về đẹp nhân cách.

Đọc tác phẩm Ánh trăng của Nguyễn Duy và Bến quê của Nguyễn Minh Châu, ta cảm nhận sâu sắc bài học làm người mà mỗi tác giả đã gửi gắm trong hành trình tìm về nguồn cội và cuộc đấu tranh tự vấn lương tâm để thức tỉnh chính mình.

Đôi khi giữa cuộc sống phồn hoa đô hội, con người với đầy đủ những tiện nghi sinh hoạt hiện đại, sang trọng, bị cuốn hút bởi nhiều thú vui mới lạ, hấp dẫn dễ đánh mất đi những gì đẹp đẽ thân thương của quá khứ mà đáng lẽ phải trân trọng nâng niu, yêu quý. Ta đã bắt gặp điều ấy qua Ánh Trăng. Bài thơ đã đạt giải A trong cuộc thi thơ do Hội Nhà văn Việt Nam tổ chức. Ánh Trăng là lời nhắc nhở về những tháng năm gian lao mà anh dũng, nghèo khổ mà nồng ấm tình thương của cuộc đời người chiến sĩ gắn bó với thiên nhiên, với con người bình dị, hiền hậu, Nguyễn Duy đã gợi nhớ một miền ký ức thắm sâu:

Hồi nhỏ sống với đồng

với sông rồi với bể

hồi chiến tranh ở rừng

vàng trắng thành tri kỉ

Dù sống ở “đồng”, ở “sông” hay ở “bể” ở “rừng” thì đi đâu nhân vật trữ tình “Ta” cũng có “Trăng” bầu bạn. Quan hệ giữa Vàng trắng - Ta là quan hệ tri kỉ. Không gian “Đồng”, “Sông”, “Biển”, “Rừng” gợi nhớ quá khứ gian khổ. Ở đó Vàng trắng đã trở thành máu thịt của Ta:

Ngỡ không bao giờ quên

cái vàng trắng tình nghĩa

Từ vàng trắng tri kỉ đến vàng trắng tình nghĩa là quá trình gắn bó sâu nặng khẳng định một tình cảm vững bền tưởng như không bao giờ thay đổi. Thế nhưng, “người ta định rồi chẳng bao giờ người ta làm được” (lão Hạc – Nam Cao).

Nhân vật trữ tình trong Ánh trăng đã như thế!

Từ hồi về thành phố

quen ánh điện cửa gương

vàng trắng đi qua ngõ

như người dưng qua đường

Từ vàng trắng tri kỉ, vàng trắng tình nghĩa nay đã biến thành vàng trắng người dưng! Quả là một sự thay đổi không thể lường trước. Một sự phản bội?

Điều gì đã làm nên sự phản bội đáng xấu hổ ấy? Phải chăng là sự đổi thay về môi trường sống: Từ miền gian khổ thiếu thốn, khó khăn về nơi đầy đủ, sung sướng? từ giữa thiên nhiên mộc mạc chân chất.

Trần trụi với thiên nhiên

hồn nhiên như cây cỏ

Về với Ánh điện cửa gương...? phải chăng là có mới, nói cũ? Lối sống mới, cuộc sống mới với bao nhiêu cái mới đã làm cho Ta quên đi ánh trăng quá khứ, đúng là sự tự cắt bỏ đi một phần máu thịt của chính mình! Thế nhưng, “cuộc đời vốn đa sự, con người vốn đa đoan” chỉ đến khi trong cuộc sống gặp trắc trở khó khăn thì Ta mới có dịp để nhìn lại chính mình:

*Thình lình đèn điện tắt
phòng buyn - đình tối om
vội bật tung cửa sổ
đột ngột vầng trăng tròn*

Chính trong lúc khó khăn ấy của cuộc sống, vầng trăng, lại đột ngột xuất hiện tròn vẹn, thủy chung. Đối diện với “trăng tròn vành vạnh” là sự đối diện với sự vẹn tròn chân thật, yêu thương và ấm áp. Đối diện với lòng độ lượng, khoan dung của quá khứ ân tình, ân nghĩa Ta chợt thấy giật mình:

*Trăng cứ tròn vành vạnh
kể chi người vô tình
ánh trăng im phăng phắc
đủ cho ta giật mình*

Nhân vật trữ tình trong bài thơ “giật mình” hay chính Ta cũng phải giật mình. Hãy cảnh tỉnh mình khi chưa quá muộn!

Bài thơ như một lời tự sự của chính tác giả, như một lời tự sự của chính mỗi chúng ta, nhắc nhở ta về thái độ sống “uống nước, nhớ nguồn”, thủy chung cùng quá khứ.

Cũng là một bài học làm người, Nguyễn Minh Châu qua tác phẩm Bến quê để lại trong ta những trăn trở, những suy ngẫm sâu xa mang tính triết lý.

Bến quê được đánh giá là một trong những tác phẩm xuất sắc của Nguyễn Minh Châu trong giai đoạn đổi mới nền văn học. Có nhà văn cho rằng, ông là người mở đường tinh anh và tài năng đã đi được xa nhất.

Bài học làm người ta bắt gặp trong Bến quê được gói gắm qua nhân vật trữ tình - tư tưởng: nhân vật Nhĩ với nhiều nghịch lí trong cuộc đời.

Nhĩ là con người từng trải, có địa vị, đi nhiều, biết rộng. Bao cảnh đẹp chốn gần xa, của ngon vật lạ trên thế giới anh đều được thưởng thức: “Suốt cả đời Nhĩ đã từng đi không sót một xó xỉnh nào trên trái đất”. Thế mà những cảnh vật gần gũi nơi bến quê: “Cả một vùng phù sa lâu đời của bãi bồi bên kia sông Hồng đang phô ra trước khuôn cửa sổ gian gác nhà Nhĩ như một thứ vàng thau xen lẫn màu xanh non. Những màu sắc thân thuộc quá như da thịt như hơi thở của đất mỡ màu” thì mãi cuối cuộc đời khi bị cột chặt trên giường bệnh Nhĩ mới nhận ra! Cũng như lần đầu tiên Nhĩ để ý thấy Liên - vợ anh mặc tấm áo vá! Hình ảnh người vợ tảo tần giàu đức hy sinh làm Nhĩ thật sự cảm động. Đó là tiếng lòng, tiếng đau thương mà không phải lúc nào anh cũng nghe cũng cảm được. Đến bây giờ Nhĩ mới khám phá ra vẻ đẹp của bến quê ư! Đến bây giờ Nhĩ mới thấy Liên mặt áo vá ư! Tại sao vậy? Phải chăng vì quá mãi mê khám phá những gì xa xôi mới mê mà anh đã bỏ quên đi điều gần gũi thân thương và rất đời thường!

Khát vọng cuối cùng của Nhĩ lúc biết mình sắp từ giã cõi đời là muốn đặt chân lên mảnh đất ở bãi bồi bên kia sông, nơi ấy có bến quê của anh Nhĩ... Anh không thể tự mình làm được điều đó. Bởi vì “nhắc mình ra được bên ngoài phiến nệm nằm, anh tưởng mình như vừa bay được nửa vòng trái đất”. Anh đã phải cậy nhờ Tuấn - con trai anh làm điều ấy. Tuấn là sinh viên học tại một trường đại học ở tận một thành phố phía Nam đã miễn cưỡng nhận lời cha. Thế nhưng, lời cầu xin tha thiết và thái độ khẩn khoản của người cha ốm đau tội nghiệp đã bị anh bỏ quên ngay sau đó. Anh đã rơi vào trận chơi phá cờ thế trên vỉa hè và để lỡ mất chuyến đò duy nhất trong ngày về bãi bồi phía bên kia, để lỡ mất cơ hội duy nhất thực hiện ước nguyện của người cha đáng kính!

“Suốt đời Nhĩ cũng từng chơi phá cờ thế trên nhiều hè phố, thật không dứt ra được. Không khéo rồi thằng con trai anh lại trể mất chuyến đò trong ngày. Nhĩ nghĩ một cách buồn bã, con người ta trên đường đời thật khó tránh khỏi được những cái điều vòng vèo hoặc chùng chình, vả lại, nó đã thấy có gì hấp dẫn ở bên kia sông đâu? Họa chăng chỉ có anh đã từng trải, đã từng in gót khắp mọi chân trời xa lạ mới nhìn thấy hết sự giàu có lẫn mọi vẻ đẹp của một cái bãi bồi sông Hồng ngay bờ bên kia, cả trong những nét tiêu sơ, và cái điều kiện riêng anh khám phá thấy như một niềm say mê pha lẫn với nỗi ân hận đau đớn, lời lẽ không bao giờ giải thích hết”. Những suy nghĩ mang tính trải nghiệm của Nhĩ làm cho ta cảm thấy day dứt trăn trở! Làm sao để thoát khỏi “cái điều vòng vèo hoặc chùng chình” trong cuộc sống? Trong cuộc đời? Bởi vì chính cái điều vòng vèo hoặc chùng chình ấy mà Nhĩ đã đau đớn ân hận vào giờ phút cuối cuộc đời! Và Tuấn - con trai anh rồi sẽ đau đớn ân hận bên linh cữu của cha! Và cả chúng ta nữa, chúng ta cũng có thể như thế!

Bài học làm người mà Nguyễn Minh Châu gửi gắm trong Bến quê thật là sâu sắc!

Ánh trăng và Bến quê - hai tác phẩm với hai thể loại khác nhau nhưng cả hai là bài học quý giá cho mỗi chúng ta. Mắc-xim-gor-ki đã từng nói: “Văn học là nhân học”. Học văn là học về con người, học cách làm người!

Cám ơn Nguyễn Duy, cám ơn Nguyễn Minh Châu bằng văn học nghệ thuật đã cho ta bài học đạo lý làm người. Đó là hành trang sống của mỗi chúng ta để ta vững bước trên đường đời. Đúng là: “Nghệ thuật không đứng ngoài trở về cho ta đường đi mà nghệ thuật vào đốt lửa trong lòng ta, khiến ta phải tự bước lên con đường ấy (Nguyễn Đình Thi, Tuyển tập, Tập II - Nhà Xuất bản Văn học)

Website **HOC247** cung cấp một môi trường **học trực tuyến** sinh động, nhiều **tiện ích thông minh**, nội dung bài giảng được biên soạn công phu và giảng dạy bởi những **giáo viên nhiều năm kinh nghiệm, giỏi về kiến thức chuyên môn lẫn kỹ năng sư phạm** đến từ các trường Đại học và các trường chuyên danh tiếng.

I. Luyện Thi Online

Học mọi lúc, mọi nơi, mọi thiết bị – Tiết kiệm 90%

- **Luyện thi ĐH, THPT QG:** Đội ngũ **GV Giỏi, Kinh nghiệm** từ các Trường ĐH và THPT danh tiếng xây dựng các khóa **luyện thi THPTQG** các môn: Toán, Ngữ Văn, Tiếng Anh, Vật Lý, Hóa Học và Sinh Học.
- **Luyện thi vào lớp 10 chuyên Toán:** Ôn thi **HSG lớp 9** và **luyện thi vào lớp 10 chuyên Toán** các trường *PTNK, Chuyên HCM (LHP-TĐN-NTH-GĐ), Chuyên Phan Bội Châu Nghệ An* và các trường Chuyên khác cùng *TS. Trần Nam Dũng, TS. Phạm Sỹ Nam, TS. Trịnh Thanh Đèo và Thầy Nguyễn Đức Tấn*.

II. Khoá Học Nâng Cao và HSG

Học Toán Online cùng Chuyên Gia

- **Toán Nâng Cao THCS:** Cung cấp chương trình Toán Nâng Cao, Toán Chuyên dành cho các em HS THCS lớp 6, 7, 8, 9 yêu thích môn Toán phát triển tư duy, nâng cao thành tích học tập ở trường và đạt điểm tốt ở các kỳ thi HSG.
- **Bồi dưỡng HSG Toán:** Bồi dưỡng 5 phân môn **Đại Số, Số Học, Giải Tích, Hình Học và Tổ Hợp** dành cho học sinh các khối lớp 10, 11, 12. Đội ngũ Giảng Viên giàu kinh nghiệm: *TS. Lê Bá Khánh Trình, TS. Trần Nam Dũng, TS. Phạm Sỹ Nam, TS. Lưu Bá Thắng, Thầy Lê Phúc Lữ, Thầy Võ Quốc Bá Cẩn* cùng đội HLV đạt thành tích cao HSG Quốc Gia.

III. Kênh học tập miễn phí

*HOC247 NET cộng đồng học tập miễn phí
HOC247 TV kênh Video bài giảng miễn phí*

- **HOC247 NET:** Website học miễn phí các bài học theo **chương trình SGK** từ lớp 1 đến lớp 12 tất cả các môn học với nội dung bài giảng chi tiết, sửa bài tập SGK, luyện tập trắc nghiệm miễn phí, kho tư liệu tham khảo phong phú và cộng đồng hỏi đáp sôi động nhất.
- **HOC247 TV:** Kênh **Youtube** cung cấp các Video bài giảng, chuyên đề, ôn tập, sửa bài tập, sửa đề thi miễn phí từ lớp 1 đến lớp 12 tất cả các môn Toán- Lý - Hoá, Sinh- Sử - Địa, Ngữ Văn, Tin Học và Tiếng Anh.